Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
PL 510
00101 Helsinki

Lausunto
Dnro 46/2017
17.5.2017

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: Luonnokset U-jatkokirjeiksi taakanjako- (ESR) ja LULUCF-asetusehdotuksista. Jatkokirjeillä täsmennetään ja täydennetään U-kirjelmissä (U 55/2016 vp ja U 53/2016 vp) esiteltyjä kantoja neuvottelutilanteen kehittymisen vuoksi.

MTK kiittää mahdollisuudesta kommentoida kirjeluonnoksia ja esittää kirjeluonnoksiin huomiot 1) - 4) /Taakanjako (ESR) ja 1) -14) / LULUCF. Näiden huomioiden lisäksi MTK tukee valtioneuvoston kantaa asiassa ja pitää komission esitykseen sisältyviä epäkohtia tarpeellisina korjata EU:n ilmastopolitiikan uskottavuuden säilyttämiseksi.

Taakanjako (ESR)

1) MTK yhtyy Suomen kantaan siitä, että metsien hoito ja puutuotteet tulisi sisällyttää joustoihin. MTK kuitenkin vaatii, että joustokiintiö tulisi kasvattaa 425 miljoonaan tonniin ja lisäjouston jakoperuste jäsenmaille tulisi olla hoidettu metsäpinta-ala. MTK on tyytymätön siihen, että joustokiintiö jaetaan jäsenmaille vain maatalouden päästöjen perusteella, koska tämä estää suomalaisen maatalouden laajenemisen tulevaisuudessa ja takaa pysyvän aseman nyt vahvoille maatalousmaille. Komission esitys vaatii rikkailta mailta suuret taakanjakosektorin päästövähennykset mutta antaa joustot lähinnä suurten maatalousmaiden käyttöön. Asetelma on Suomen maataloudelle varsin epäedullinen.

2) MTK haluaa kiinnittää huomiota Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 tekemään päätökseen, jossa todettiin, että niissä jäsenvaltioissa, joissa BKT/asukas – luku ylittää EU:n keskiarvon, otettaisiin BKT/asukas -kriteerin lisäksi huomioon päästövähennystoimien kustannustehokkuus oikeudenmukaisella ja tasapainoisella tavalla. MTK:n näkemyksen mukaan komission esitykset ovat toistaiseksi epäonnistuneet kustannustehokkuus, oikeudenmukaisuus ja tasapainoisuus tavoitteissaan. Esityksen tavoite on ollut auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan niille asetetut päästövähennystavoitteet mahdollisimman joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla sisällyttämällä esitykseen erilaisia joustokeinoja. MTK näkee ongelmalliseksi, että taakanjako ja LULUCF esityksiin sisään rakennettujen laskentasääntöjen takia esitettyjen joustokeinojen käyttäminen ei välttämättä käytännössä olisi mahdollista jäsenvaltiolle. Jos näin kävisi, seuraisi siitä taakanjakotavoitteen kiristyminen entisestään Suomen kaltaiselle maalle. Tästä taas seuraisi tarve hakea päästövähennyksiä kalliimmista kohteista. Kuten U-kirjeessä U 55/2016 vp todetaan, nykytietämyksen mukaisesti Suomen osalta kustannustehokkuuskorjaus ei siis vaikuttaisi päästövähennysvelvoitteeseen lainkaan sitä laskevasti - vaan itseasiassa kiristää tavoitetta vajaan 1% verran. Näin ollen Suomelle asetettaisiin eräs EU:n tiukimmista päästövähennystavoitteista taakanjakosektorilla yhdessä Luxemburgin, Ruotsin ja Tanskan kanssa, vaikka Suomi BKT/asukas mittarilla mitaten jääkin useiden muiden Länsi-Eurooppalaisten maiden taakse. Tässä yhteydessä on hyvä huomioida, että Suomen bruttokansantuotteeseen maankäyttösektorin vaikutus on Euroopassa vahvin. Näin ollen mahdolliset biotalouden kasvua rajoittavat tekijät kohdistuvat Suomeen erityisen vahvasti. MTK peräänkuuluttaakin laskentasääntöjen selkeyttämistä siten, että luvattujen joustojen käyttömahdollisuus on todellinen.

3) MTK haluaa erityisesti kiinnittää huomiota taakanjakoasetuksen ja LULUCF-sektoria koskevan sääntelyn yhteyteen. Jäsenvaltioiden päästövähennysvelvoite määritellään taakanjakoa koskevassa asetusehdotuksessa. Jäsenvaltioiden lopulliseen päästövähennysvelvoitteeseen vaikuttavat kuitenkin erittäin keskeisesti yhteys taakanjakosektorin ja LULUCF -sektorin välillä sekä joustokeinojen käyttömahdollisuudet. Vaikka U-kirjeessä 55/2016 vp todetaan, että tätä kokonaisuutta arvioitaessa, tässä vaiheessa ei ole mahdollista kuvata ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia Suomelle täysin kattavasti, sisältyy esityksiin MTK:n näkemyksen mukaan vakava riski, että LULUCF-sektorista muodostuu laskennallinen päästö, joka on kompensoitava taakanjakosektoreilta. Näin siis siitä huolimatta, että esimerkiksi vuonna 2015 LULUCF-sektorin nielu kattoikin 47% kansantalouden päästöistä. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan joustomahdollisuutta LULUCF-sektorilta taakanjakosektorille ei nykytiedon valossa synny vaan lisätoimenpiteitä tarvitaan, jotta LULUCF-sektorista ei tule päästövähennystaakkaa lisäävä tekijä. Keskeisenä epävarmuutena laskelmassa ovat hoidettuun metsämaahan liittyvät kriteerit ja tilinpitosäännöt.

4) Mikäli jäsenvaltio ei täytä päästövähennysvelvoitetta suunnitelluin toimin ja joutuu toteuttamaan lisää päästövähennystoimia, lisätoimien toteuttamisesta aiheutuu kustannuksia. Taakanjakoehdotuksen mukaan, mikäli jäsenvaltio ei pääse vuotuiseen päästövähennystavoitteeseensa joustokeinojenkaan käytön jälkeen, ylitetty määrä kerrotaan kertoimella 1,08 ja tämä lisätään seuraavan vuoden päästöihin. Jäsenvaltion on siis vähennettävä päästöjään enemmän seuraavana vuonna. MTK:n näkemys on, että keinojen löytäminen tässä tapauksessa ei olisi kovinkaan helppoa, erityisesti tilanteessa jossa LULUCF-sektorista on muodostettu sääntelyn kautta laskennallinen päästö.

LULUCF

5) MTK yhtyy U-kirjelmässä U53/2016 vp esitettyyn valtioneuvoston kantaan, että lähtökohtana on tarkastella maankäyttöä sekä maa- ja metsätaloutta kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti, jotta samalla edistetään myös muita keskeisiä politiikkatavoitteita, jotka koskevat mm. biotaloutta, vähäpäästöisyyttä, maaseudun kehittämistä, ruuantuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä, uusiutuvaa energiaa ml. bioenergiaa sekä puhtaita ratkaisuja ja luonnon monimuotoisuutta. Kuten Valtioneuvosto MTK kannattaa komission esitystä siltä osin, että biomassan päästöt lasketaan LULUCF -sektorin sisällä, eikä niitä lasketa toista kertaa päästökaupassa ja taakanjakosektorilla.

6) Lähtökohtaisesti myös MTK on tyytyväinen siihen, että komission esityksissä pyritään kiinnittämään huomiota maatalouden kustannustehokkaan ja toteuttamiskelpoisen päästövähennyspotentiaalin rajallisuuteen ja siihen, että maatalouteen suoraan kohdistuvien ilmastotavoitteiden tulee olla johdonmukaisia kannattavan maatalouden toimintaedellytyksien sekä kansallisen huoltovarmuuden ja globaalin ruokaturvan kannalta. Valitettavasti MTK:n näkemyksen mukaan komissio ei näiltä osin täysin onnistu tavoitteessaan.

7) MTK yhtyy U53/2016 vp esitettyyn valtioneuvoston kantaan, joka korostaa, että ilmastopolitiikan tulee kannustaa metsien kestävään käyttöön ja niiden monipuolisten ilmastohyötyjen lisäämiseen kuten nielujen ylläpitoon ja vahvistamiseen sekä uusiutumattomien raaka-aineiden ja fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen. MTK edelleen yhtyy U-jatkokirjeessä tarkennettuun Suomen näkemykseen, joka korostaa edelleen, että EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan tulisi edistää metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monipuolisten ilmastohyötyjen lisäämistä, kuten nielujen ylläpitoa ja vahvistamista pitkällä aikajänteellä sekä uusiutumattomien raaka-aineiden ja fossiilisten polttoaineiden korvaamista uusiutuvilla raaka-aineilla. Kuten Suomi, myös MTK pitää tärkeänä, että metsistä syntyvät, erityisesti pitkäkestoiset tuotteet eli puutuotteet (harvested wood products) voidaan sisällyttää laskentaan omana luokkana. Tällöin laskenta olisi yhdenmukainen komission ehdottamalle tavalle laskea metsitetyiltä alueilta syntyvät puutuotteet.

8) MTK pitää hyvin perusteltuna valtioneuvoston kantaa, että ehdotus kohdistuu jäsenvaltioille eikä sisällä suoria velvoitteita yksittäisille toimijoille. Samoin MTK yhtyy valtioneuvoston kantaan, joka korostaa sitä, että metsäpolitiikka ja sen määrittämät toimenpiteet tulee säilyttää kansallisen päätäntävallan piirissä. Kuten valtioneuvosto, myös MTK katsoo, että komissiolle ehdotettuja delegoituja säädöksiä tulee vielä tarkastella. Yleisenä huomiona todettakoon, että mahdolliset säädösvallan siirrot on määriteltävä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

9) MTK:n näkemyksen mukaan LULUCF-asetuksen keskeisin sisältö metsien kannalta koskee asetuksen laskentasääntöjä. MTK yhtyy kaikilta osin valtioneuvoston U-kirjelmässä U53/2016 vp esittämiin huomioihin ja näkemykseen koskien laskentasääntöjä ja tarvetta niiden kehittämiseen. MTK korostaa erityisesti Valtioneuvoston tavoin, että mahdollisesti käytettävä metsien vertailutaso tulee olla kansallisesti määriteltävissä. Kuten valtioneuvosto, myös MTK pitää tärkeänä, että metsien vertailutason määrittämisessä pitäisi sallia uusien politiikkatoimien sisällyttäminen ja vertailutason määrittäminen tulisi tehdä läpinäkyvästi. MTK on tukenut ja tukee edelleen Suomen kantaa, jossa on korostettu, että kansallisesti asetettujen vertailutasojen tulisi olla johdonmukaisia kansallisten metsä- ja uusiutuvan energian politiikkojen kanssa. MTK yhtyy Suomen käsitykseen, jonka mukaan asetusehdotuksen metsiä koskeva laskentamalli ei tarjoa riittävän selkeitä mahdollisuuksia kannustaa kestävään metsätalouteen, puutuotteiden käyttöön ja uusiutuvan energian kestävään käyttöön eikä siirtymiseen kohti vähäpäästöistä, biotalouteen vahvasti nojaavaa yhteiskuntaa. MTK kannustaa Suomea edelleen toimimaan sen mukaisesti, että LULUCF -sektorin laskentasääntöjä erityisesti metsien osalta tarkastellaan vielä ja kehitetään kokonaisvaltaisesti. Keskeinen kysymys on, kuinka hoidettu metsämaa lasketaan ja kuinka ns. vertailutaso asetetaan. Erityisen ongelmallisena MTK pitää joidenkin tahojen esittämiä näkemyksiä, että metsien vertailutaso tulisi kiinnittää aikaisempaan käytön intensiteettiin. Kyseinen esitys on ehdotuksena erittäin epäselvä ja ongelmallinen. Metsien käytön intensiteetti vaihtelee jäsenvaltioiden kesken erittäin paljon ja sen vuosittaiset vaihtelut maiden sisällä ovat erittäin suuria. Esimerkiksi Suomessa merkittävin tekijä käytön intensiteetille ovat vuosittaiset markkinahakkuut, jotka ovat suoraa seurausta metsäteollisuustuotteiden maailmanmarkkinakysynnästä. Vertailutason kiinnittäminen menneeseen intensiteettiin loisi MTK:n näkemyksen mukaan valtioille yli ajan jatkuvan kannustimen heikentää metsien hyödyntämisastetta. Tämä ei olisi perusteltua sen kummemmin ilmaston kuin taloudenkaan näkökulmasta. Haitalliset vaikutukset kumuloituisivat ajan saatossa. MTK:n näkemyksen mukaan Suomella on tässä vahva kansallinen intressi.

10) Edellä tämän lausunnon taakanjako-asetuksesta mainittuihin kohtiin 1-4 viitaten MTK yhtyy edelleen valtioneuvoston kantaan koskien joustoja LULUCF ja taakanjakosektorien välillä. Tähän liittyvät seikat on perusteellisesti tuotu esiin U-kirjelmässä U53/2016vp kohdassa 8.3. Tähän liittyviä näkökulmia ei ole ollut tarpeen muuttaa.

    MTK tukee täysin Suomen kantaa siitä, että 3,5 %:n kattoluku poistetaan *kokonaan ja* yhtyy täysin kirjaukseen ”Suomi ei tue komission ehdotusta siltä osin, että hoidetusta metsämaasta saatavia laskennallisia hyötyjä LULUCF -tavoitteen saavuttamiseksi rajoitettaisiin vertailutasomenetelmän lisäksi erillisellä perusvuoden kokonaispäästöihin sidotulla 3,5 prosentin suuruisella kattoluvulla.”

    MTK korostaa, että 3,5% rajoite on turha, heikosti yhteensopiva nykyisen kansainvälisen ilmastopolitiikan kanssa ja kohtelee erityisen epäoikeudenmukaisesti pitkäjänteistä kestävää metsäpolitiikkaa harjoittaneita valtioita, joiden puumarkkinat eivät ole kyenneet käyttämään metsien vahvaa kasvua tehokkaasti. Keskeisimmin rajoite koskee Suomea ja Ruotsia.

11) MTK vaatii ruohovartisten kasvien hiilensidonnan laskennan puutteiden tunnistamista. Ruohovartisten kasvien hiilensidonta tulisi tunnistaa poiskorjatussa sadossa, jotta resurssitehokasta biomassan tuotantoa voidaan edistää maataloudessa. Koska EU:n ilmastokehyksessä maatalouteen kohdistetaan päästövähennysvaatimuksia, myös maatalouskasvillisuuden hiilidioksidin sidonta on otettava huomioon EU:n laskennassa. EU ja sen maatalous poikkeaa siten globaalista asetelmasta ja vaatii maatalouskasvillisuuden hiilensidonnan laskennan tarkennusta päästöjen kompensoimiseksi.

12) MTK tukee asetusehdotuksen muuttamista siten, että delegoitujen säädösten sijaan voidaan soveltaa toimeenpanosäännöksiä (mm. artikla 8.6). MTK toivoo Suomen yhtyvän tähän kantaan.

13) MTK tukee asetusehdotuksen muuttamista siten, että maatalousmaan (viljelysmaan ja ruohikkoalueiden) laskennassa (artikla 7) 2005–2007 vuosien keskiarvon sijaan vertailujaksoksi esitetään pidempää ajanjaksoa, myöhäisempää ajanjaksoa tai sitomista yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) kausiin. MTK korostaa, että kuten metsien vertailutasossa myös maatalousmaassa jäsenmaalle on annettava riittävät valtuudet päättää tasosta, läpinäkyvän tiedon ja laskennan perusteella. MTK toivoo Suomen yhtyvän tähän kantaan. MTK on samaa mieltä Suomen näkemyksen kanssa, että kosteikkomaiden kasvihuonekaasujen arviointimenetelmät eivät ole vielä kovinkaan kehittyneitä ja niiden antamat tulokset ovat vielä epävarmoja. Täten MTK yhtyy Suomen ja komission ehdotukseen siltä osin, että hoidettujen kosteikkomaiden sisällyttäminen laskentaan olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista.

14) MTK peräänkuuluttaa tulevan CAP:n ja sen ilmastotoimien johdonmukaista linkittämistä ko. EU:n ilmastolainsäädäntöön.